

Указ
Президента України

Про Національну стратегію у сфері прав людини

З метою подальшого удосконалення діяльності щодо утвердження та забезпечення прав і свобод людини і громадянина в Україні, відповідно до [частини другої](#) статті 102 Конституції України **постановляю**:

1. Затвердити [Національну стратегію у сфері прав людини](#) (додається).

2. Кабінету Міністрів України:

1) розробити із залученням представників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства, провідних вітчизняних учених і міжнародних експертів та затвердити у тримісячний строк План дій щодо реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на 2021 - 2023 роки та затверджувати відповідні плани дій в подальшому на кожні три роки;

2) забезпечувати щороку:

інформування Президента України про стан виконання Плану дій щодо реалізації Національної стратегії у сфері прав людини за результатами першого півріччя - до 20 липня поточного року та за результатами року - до 20 лютого року, наступного за звітним;

проведення до 1 квітня публічного обговорення результатів реалізації за попередній рік положень Національної стратегії у сфері прав людини та виконання Плану дій щодо її реалізації за участю представників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, інститутів громадянського суспільства, наукових установ, міжнародних організацій та інших заінтересованих сторін.

3. Визнати такими, що втратили чинність:

[Указ Президента України від 15 жовтня 2014 року № 811](#) «Про розроблення Національної стратегії у сфері прав людини»;

[Указ Президента України від 25 серпня 2015 року № 501](#) «Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини».

4. Цей Указ набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України

В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ

м. Київ
24 березня 2021 року
№ 119/2021

ЗАТВЕРДЖЕНО
Указом Президента України
від 24 березня 2021 року № 119/2021

НАЦІОНАЛЬНА СТРАТЕГІЯ У СФЕРІ ПРАВ ЛЮДИНИ

1. Загальна частина

Затвердження Національної стратегії у сфері прав людини (далі - Стратегія) зумовлено необхідністю вдосконалення діяльності держави щодо утвердження та забезпечення прав і свобод людини, створення дієвих механізмів їх реалізації та захисту, розв'язання системних проблем у зазначеній сфері.

Події Революції Гідності (листопад 2013 року - лютий 2014 року) засвідчили незворотне прагнення Українського народу до побудови правової та демократичної держави, в якій гарантуються та забезпечуються права і свободи людини.

В умовах збройної агресії Російської Федерації проти України, тимчасової окупації Російською Федерацією частини територій у Донецькій та Луганській областях, території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя (далі - тимчасова окупація частини території України) проблема захисту прав і свобод людини є особливо гострою.

Поряд із першочерговими завданнями щодо зміцнення національної безпеки, подолання економічної та екологічної кризи, реформування державного управління забезпечення прав і свобод людини залишається головним обов'язком держави та має визначати зміст і спрямованість діяльності держави в усіх її зусиллях. У кризових ситуаціях ризику непропорційного обмеження прав і свобод людини зростають, що потребує особливого контролю з боку суспільства.

Стратегія спрямована на об'єднання суспільства з питань щодо розуміння цінностей прав і свобод людини, що забезпечуються та захищаються на основі принципів рівності та недискримінації.

Стратегія зосереджена на розв'язанні основних системних проблем у сфері забезпечення, реалізації та захисту прав і свобод людини в умовах нових викликів, що постали перед суспільством, але не вичерпує повністю проблематики у зазначеній сфері.

Удосконалення системи забезпечення та захисту прав і свобод людини здійснюватиметься з урахуванням як вітчизняного досвіду, так і напрацьованих та апробованих міжнародною спільнотою принципів та підходів. У зв'язку з цим буде взято до уваги та активно використано досвід Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Європейського Союзу, Організації Об'єднаних Націй (далі - ООН), Ради Європи, Організації з безпеки і співробітництва в Європі, інших міжнародних організацій, практику Європейського суду з прав людини (далі - Європейський суд), досвід правозахисних організацій України.

У співпраці з іншими державами Україна застосовує підхід, заснований на правах і свободах людини, розвиває багатосторонні відносини з урахуванням міжнародних зобов'язань у зазначеній сфері.

2. Мета і результати реалізації Стратегії

Метою Стратегії є забезпечення пріоритетності прав і свобод людини як визначального чинника у процесі формування та реалізації державної політики, здійснення повноважень органів державної влади та органів місцевого самоврядування, ведення господарської діяльності.

Результатом реалізації Стратегії має стати запровадження системного підходу до забезпечення прав і свобод людини, узгодженості дій органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства, суб'єктів господарювання, створення в Україні ефективного механізму реалізації та захисту прав і свобод людини, усунення недоліків системного характеру, які лежать в основі порушень, виявлених Європейським судом.

Ефективна реалізація Стратегії сприятиме, зокрема, прогресу у виконанні міжнародних договорів України у сфері прав людини, у тому числі [Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони](#), реалізації [Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року](#), а також поліпшенню позицій України в міжнародних рейтингах з прав людини.

3. Принципи Стратегії

Стратегія базується на таких принципах:

верховенство права, законність і справедливість;

рівність та недискримінація у забезпеченні прав і свобод людини;

об'єктивність та обґрунтованість визначення проблем у сфері прав людини, оцінка їх масштабу, пошук оптимальних варіантів їх розв'язання;

конкретність, досяжність цілей та вимірюваність очікуваних результатів реалізації Стратегії;

відкритість процесу реалізації положень Стратегії;

інклюзивність і широке залучення до моніторингу та оцінки прогресу реалізації Стратегії усіх заінтересованих сторін;

забезпечення своєчасного реагування на нові виклики, що існують у сфері прав людини.

4. Стратегічні напрями

Реалізація Стратегії здійснюється за такими стратегічними напрямками:

§ 1. Забезпечення права на життя

Стратегічна ціль - життя кожної людини в Україні перебуває під ефективною охороною та правовим захистом держави; функціонують ефективні механізми відшкодування шкоди та притягнення до юридичної відповідальності за порушення права на життя.

Проблеми, на вирішення яких спрямований стратегічний напрям:

неефективне розслідування кримінальних правопорушень, що спричинили смерть людини, відсутність компенсаційних механізмів за неефективне розслідування таких кримінальних правопорушень;

порушення права на життя внаслідок збройної агресії Російської Федерації, дій збройних формувань Російської Федерації та створених, підпорядкованих, керованих і фінансованих нею незаконних збройних формувань, а також дій окупаційної адміністрації Російської Федерації на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях;

непропорційне використання сили та спеціальних засобів працівниками правоохоронних органів;

збільшення незаконного обігу зброї.

Завдання, спрямовані на досягнення цілі:

створити ефективну систему запобігання та протидії кримінальним правопорушенням проти життя людини;

посилити спроможність органів досудового розслідування, органів прокуратури щодо розслідування випадків смерті, зокрема тих, що сталися внаслідок збройної агресії Російської Федерації, дій збройних формувань Російської Федерації та створених, підпорядкованих, керованих і фінансованих нею незаконних збройних формувань, а також окупаційної адміністрації Російської Федерації на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях;

запровадити компенсаційні механізми за неефективне розслідування кримінальних правопорушень проти життя людини;

ужити заходів для захисту цивільного населення в умовах збройного конфлікту, спричиненого збройною агресією Російської Федерації та тимчасовою окупацією частини території України (далі - збройний конфлікт), відповідно до положень міжнародного права.

Очікувані результати:

забезпечено належні гарантії охорони та захисту права на життя;

функціонує ефективна система запобігання та протидії кримінальним правопорушенням проти життя людини;

функціонують ефективні засоби юридичного захисту та компенсаційні механізми за порушення права на життя;

забезпечено ефективне розслідування кримінальних правопорушень проти життя людини та можливість відшкодування шкоди, завданої внаслідок неефективного розслідування таких кримінальних правопорушень;

забезпечено імплементацію положень [Женевської конвенції про захист цивільного населення під час війни щодо захисту цивільного населення в умовах збройного конфлікту](#).

Основні показники:

співвідношення кількості зареєстрованих, облікованих кримінальних правопорушень проти життя особи до кількості кримінальних проваджень, за якими повідомлено про підозру та які направлено до суду з обвинувальним актом;

кількість кримінальних проваджень щодо кримінальних правопорушень проти життя особи, які розглянуто з постановленням вироку;

значення показника «4.2. Право на життя та безпеку» Індексу верховенства права (The Rule of Law Index).

§ 2. Запобігання та протидія катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню

Стратегічна ціль - функціонує ефективна, така, що відповідає міжнародним, у тому числі європейським, стандартам прав людини, система запобігання та протидії катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню.

Проблеми, на вирішення яких спрямований стратегічний напрям:

недостатня ефективність наявної системи запобігання та протидії катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню;

неналежні умови тримання осіб, які перебувають у місцях попереднього ув'язнення або в установах виконання покарань, ненадання таким особам належної медичної допомоги, а також відсутність ефективного юридичного захисту;

відсутність подвійної системи регулярних пенітенціарних інспекцій;

відсутність ефективних механізмів документування фактів катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання;

неефективне розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із катуванням, жорстоким, нелюдським або таким, що принижує гідність, поводженням чи покаранням;

відсутність компенсаційних засобів потерпілим від кримінальних правопорушень, пов'язаних із катуванням, жорстоким, нелюдським або таким, що принижує гідність, поводженням чи покаранням.

Завдання, спрямовані на досягнення цілі:

створити ефективну систему запобігання та протидії катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню;

створити подвійну систему регулярних пенітенціарних інспекцій;

привести положення законодавства України щодо запобігання та протидії катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню у відповідність із [Конвенцією проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання](#), [Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод](#) та з урахуванням практики Європейського суду;

привести умови тримання осіб під вартою у відповідність із міжнародними стандартами ([Мінімальні стандартні правила щодо поводження із в'язнями](#), схвалені Резолюціями Економічної і Соціальної Ради ООН № 663 СІ (XXIV) від 31 липня 1957 року та № 2076 (LXII) від 13 травня 1977 року; Правила ООН стосовно поводження з ув'язненими жінками і засобів покарання для жінок-правопорушниць без позбавлення їх свободи (Бангкокські правила), прийняті Генеральною Асамблеєю ООН 21 грудня 2010 року);

імплементувати положення [Мінімальних стандартних правил щодо поводження із в'язнями](#) та Правил ООН стосовно поводження з ув'язненими жінками і засобів покарання для жінок-правопорушниць без позбавлення їх свободи (Бангкокські правила);

створити дієвий механізм інформування правоохоронних органів про можливі ознаки катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання та забезпечити ефективний захист від переслідувань осіб, що повідомляють про такі випадки;

імплементувати положення Керівництва з ефективного розслідування та документування катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання (Стамбульський протокол);

забезпечити ефективне розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із катуванням, жорстоким, нелюдським або таким, що принижує гідність, поводженням чи покаранням;

створити з урахуванням міжнародних стандартів та практики Європейського суду дієву систему реабілітації, правового захисту потерпілих від кримінальних правопорушень, пов'язаних із катуванням, жорстоким, нелюдським або таким, що принижує гідність, поводженням чи покаранням, у тому числі запровадити дієвий механізм відшкодування завданої таким особам шкоди.

Очікувані результати:

законодавство України відповідає [Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання](#), [Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод](#);

функціонує подвійна система регулярних пенітенціарних інспекцій;

умови тримання під вартою та поводження з особами в місцях, де утримуються чи можуть утримуватися особи, позбавлені волі, відповідають міжнародним стандартам ([Мінімальні стандартні правила щодо поводження із в'язнями](#); Правила ООН стосовно поводження з ув'язненими жінками і засобів покарання для жінок-правопорушниць без позбавлення їх свободи (Бангкокські правила);

особи, що перебувають у місцях несвободи, мають доступ до вчасної та якісної медичної допомоги;

зменшено кількість випадків катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання;

вирішено системну проблему неефективного розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із катуванням, жорстоким, нелюдським або таким, що принижує гідність, поводженням чи покаранням;

потерпілі від кримінальних правопорушень, пов'язаних із катуванням, жорстоким, нелюдським або таким, що принижує гідність, поводженням чи покаранням, мають доступ до дієвих механізмів реабілітації, правового захисту та відшкодування шкоди.

Основні показники:

кількість звернень до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо випадків катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання, щодо ненадання або неналежного надання медичної допомоги, неналежних умов тримання в місцях несвободи та кількість порушень, виявлених Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини;

співвідношення кількості зареєстрованих, облікованих кримінальних правопорушень, пов'язаних із катуванням, до кількості кримінальних проваджень, за якими повідомлено про підозру та які направлено до суду з обвинувальним актом;

кількість кримінальних проваджень щодо кримінальних правопорушень, пов'язаних із катуванням, які розглянуто з постановленням вироку.

§ 3. Забезпечення права на свободу та особисту недоторканність

Стратегічна ціль - право кожного в Україні на свободу та особисту недоторканність забезпечується та захищається державою відповідно до міжнародних, у тому числі європейських, стандартів прав людини.

Проблеми, на вирішення яких спрямований стратегічний напрям:

наявні випадки свавільного позбавлення свободи (зокрема, насильницьке зникнення, незаконні затримання та тримання особи під вартою);

функціонування місць несвободи, не передбачених законом, та утримання осіб у цих місцях;

поширення випадків насильницьких зникнень і незаконних затримань та тримання осіб під вартою на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі (далі - тимчасово окупована територія України), а також у районі здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях;

неефективне розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із насильницьким зникненням, незаконними затриманнями та триманням під вартою осіб на тимчасово окупованій території України, у районах проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях;

практика недотримання процесуального законодавства працівниками правоохоронних органів та суддями;

порушення прав осіб під час госпіталізації до закладів з надання психіатричної допомоги.

Завдання, спрямовані на досягнення цілі:

запровадити механізми, які унеможливають незаконне затримання, незаконне та надмірно тривале тримання осіб під вартою;

на законодавчому рівні унеможливити створення та існування місць несвободи, не передбачених законом, зокрема приватних;

запровадити процедуру судового контролю за підставами позбавлення свободи, зокрема під час застосування примусової госпіталізації до закладів з надання психіатричної допомоги;

створити дієву систему реабілітації, правового захисту та відшкодування шкоди потерпілим від кримінальних правопорушень, пов'язаних із насильницьким зникненням, незаконними затриманнями та триманням під вартою, а також членам їх сімей;

забезпечити ефективне розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із насильницьким зникненням, незаконними затриманнями та триманням під вартою.

Очікувані результати:

затримання, тримання осіб під вартою здійснюється з дотриманням визначених [Конституцією України](#) гарантій, а також з урахуванням положень [Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод](#), практики Європейського суду;

унеможливлено випадки створення, функціонування місць несвободи, не передбачених законом, та тримання осіб у таких місцях;

функціонує ефективний механізм судового контролю за дотриманням законності затримання, підстав позбавлення свободи, зокрема під час застосування примусової госпіталізації до закладів з надання психіатричної допомоги;

особи, затримані за вчинення адміністративного правопорушення, мають рівень захисту не нижчий, ніж передбачений кримінальним процесуальним законодавством;

потерпілі від кримінальних правопорушень, пов'язаних із насильницьким зникненням, незаконним затриманням, триманням під вартою, та члени їх сімей мають доступ до дієвої системи реабілітації, правового захисту та відшкодування шкоди.

Основні показники:

кількість кримінальних проваджень щодо кримінальних правопорушень, передбачених [статтями 146, 146¹, 151, 371](#) Кримінального кодексу України, які розглянуто з постановленням вироку;

загальна кількість нерозглянутих матеріалів кримінальних проваджень, за якими особи тримаються під вартою понад 6 місяців;

кількість осіб, визнаних в установленому порядку винними в насильницькому зникненні, незаконному затриманні та триманні під вартою на тимчасово окупованій території України, у районах проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях.

§ 4. Забезпечення права на справедливий суд

Стратегічна ціль - кожен в Україні має доступ до справедливого та ефективного судового розгляду незалежним і безстороннім судом, ефективних механізмів виконання судових рішень.

Проблеми, на вирішення яких спрямований стратегічний напрям:

надмірна тривалість проваджень в адміністративних, цивільних та кримінальних справах;
недостатня інклюзивність та доступність судового процесу;
випадки порушення права на захист, права зберігати мовчання та не свідчити проти себе;
тривале невиконання судових рішень.

Завдання, спрямовані на досягнення цілі:

забезпечити інклюзивність та доступність судового процесу;

забезпечити незалежність та безсторонність суду відповідно до міжнародних, у тому числі європейських, стандартів, практики Європейського суду;

забезпечити здійснення ефективного судочинства у розумні строки, з урахуванням вимог [статті 6](#) Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду;

забезпечити підтримання належного професійного рівня суддів через систему їх добору та підвищення кваліфікації;

підвищити доступність безоплатної правової допомоги;

забезпечити виконання судових рішень у розумні строки;

запровадити доступну та ефективну систему позасудових засобів захисту прав людини, альтернативних способів вирішення спорів, зокрема медіації.

Очікувані результати:

забезпечено здійснення ефективного судочинства у розумні строки відповідно до конституційних гарантій, з урахуванням положень міжнародних, у тому числі європейських, стандартів, практики Європейського суду;

забезпечено гарантії незалежності суддів як конституційної вимоги неухильного забезпечення незалежності правосуддя;

підвищено доступність системи правосуддя.

Основні показники:

показники ефективності роботи суду з розгляду справ: частка розглянутих справ; загальна тривалість перебування справ та матеріалів у судах; частка справ, розглянутих із порушенням строків, передбачених процесуальним законодавством (у розрізі інстанції та спеціалізації); частка судів, доступних для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;

рівень інформаційної доступності суду, у тому числі частка судів, у яких забезпечена інформаційна доступність для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;

рівень довіри громадян до суду;

рівень обізнаності громадян щодо права на безоплатну правову допомогу;

частка центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги, в яких забезпечена архітектурна доступність для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;

частка центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги, в яких забезпечена інформаційна доступність для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;

значення показників «7. Цивільне правосуддя», «8. Кримінальна юстиція» Індексу верховенства права (The Rule of Law Index).

§ 5. Забезпечення свободи думки і слова, вираження поглядів і переконань, доступу до інформації

Стратегічна ціль - функціонують ефективні механізми для реалізації кожною людиною в Україні права на свободу думки і слова, вираження поглядів і переконань, доступу до інформації.

Проблеми, на вирішення яких спрямований стратегічний напрям:

забезпечення права громадян на отримання об'єктивної інформації;

неналежний рівень захисту журналістів та правозахисників, неефективне розслідування кримінальних правопорушень, вчинених проти таких осіб;

недоступність інформаційного простору для осіб з інвалідністю;

недосконалість механізмів доступу до публічної інформації;

низький рівень обізнаності громадян щодо права на доступ до інформації та механізмів його реалізації.

Завдання, спрямовані на досягнення цілі:

забезпечити свободу діяльності засобів масової інформації, що включає, зокрема, свободу редакційної політики, прозорість інформації стосовно власності та джерел фінансування засобів масової інформації;

забезпечити захист професійної діяльності журналістів та правозахисників;

забезпечити ефективне розслідування кримінальних правопорушень, вчинених проти журналістів та правозахисників;

забезпечити доступність інформації для осіб з інвалідністю;

удосконалити законодавчі механізми юридичної відповідальності за порушення права на інформацію;

удосконалити механізми реалізації права на доступ до публічної інформації.

Очікувані результати:

забезпечено належне функціонування та незалежність суспільного мовлення;

журналісти та правозахисники мають доступ до дієвих механізмів охорони і захисту професійних прав та свободи професійної діяльності;

створено інклюзивне та доступне для кожного, зокрема для осіб з інвалідністю, інформаційне середовище;

створено умови для рівного доступу кожного до інформації, зокрема публічної.

Основні показники:

рівень відкритості відповідно до Світового індексу зі свободи преси (World Press Freedom Index);

значення показника «Свобода думки та релігії» відповідно до рейтингу «Свобода у світі» (Freedom in the World);

стан розслідування кримінальних правопорушень проти журналістів та правозахисників;

частка телевізійного продукту, адаптованого перекладом на жестову мову для сприйняття особами з порушенням слуху;

частка телевізійного ефірного часу, адаптованого субтитрами для сприйняття особами з порушенням слуху;

частка вебсайтів центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, що відповідають положенням ДСТУ ISO/IEC 40500:2015 «Інформаційні технології. Настанова з доступності вебконтенту W3C (WCAG) 2.0» не нижче рівня AA;

частка державних електронних реєстрів, електронних сервісів, мобільних застосунків (у тому числі Єдиного державного вебпорталу електронних послуг «Портал Дія») відповідають положенням ДСТУ ISO/IEC 40500:2015 «Інформаційні технології. Настанова з доступності вебконтенту W3C (WCAG) 2.0» не нижче рівня AA;

затверджено стандарт спрощеного мовлення;

кількість звернень до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо порушення права на інформацію та кількість порушень, виявлених Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини.

§ 6. Забезпечення права на приватність

Стратегічна ціль - право на приватність кожної людини в Україні захищено відповідно до міжнародних, у тому числі європейських, стандартів.

Проблеми, на вирішення яких спрямований стратегічний напрям:

неузгодженість законодавства України про захист персональних даних з європейськими стандартами;

відсутність ефективних засобів захисту права на приватність, запобігання і протидії порушенням законодавства про захист персональних даних під час обробки персональних даних;

відсутність дієвого інституційного механізму незалежного контролю за додержанням права на захист персональних даних;

існування надмірних баз персональних даних, володільцями або розпорядниками яких є органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства державної або комунальної форми власності, що належать до сфери управління таких органів;

існування практики порушення права на невтручання в особисте і сімейне життя осіб, які перебувають у місцях несвободи.

Завдання, спрямовані на досягнення цілі:

привести законодавство України щодо забезпечення права на приватність у відповідність із міжнародними зобов'язаннями України та стандартами ООН, Ради Європи, Європейського Союзу;

забезпечити імплементацію Регламенту Європейського парламенту і Ради (ЄС) [2016/679](#) про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних;

запровадити систему, яка унеможливило створення надмірних баз персональних даних та виключає можливість протиправного втручання у приватність;

створити механізми, які мінімізують зловживання під час проведення оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих дій;

забезпечити дотримання права на приватність у медичній сфері та сфері соціального захисту;

забезпечити гарантії дотримання права на приватність осіб, які перебувають у місцях несвободи.

Очікувані результати:

створено дієвий механізм контролю за дотриманням права на приватність, захисту персональних даних відповідно до міжнародних зобов'язань України та стандартів ООН, Ради Європи, Європейського Союзу;

створено механізм забезпечення права на приватність осіб, які перебувають у місцях несвободи;

кожен має доступ до дієвих механізмів захисту права на приватність в усіх сферах життєдіяльності, зокрема медичній сфері, сфері соціального захисту, під час проведення оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих дій;

запроваджено систему, яка унеможливує створення надмірних баз персональних даних та виключає можливість протиправного втручання у приватність.

Основні показники:

кількість звернень до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про порушення у сфері захисту персональних даних та кількість порушень, які виявлено Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини;

кількість кримінальних проваджень щодо порушення права на приватність, які розглянуто з постановленням вироку;

значення показника «4.6. Право на приватність» Індексу верховенства права (The Rule of Law Index).

§ 7. Забезпечення свободи мирних зібрань та об'єднань, права на участь в управлінні державними справами

Стратегічна ціль - забезпечено з урахуванням міжнародних, у тому числі європейських, стандартів право громадян на свободу мирних зібрань та право на свободу об'єднань, право брати участь в управлінні державними справами, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Проблеми, на вирішення яких спрямований стратегічний напрям:

відсутність якісного законодавства з питань мирних зібрань;

неефективне розслідування нападів на учасників мирних зібрань;

недостатня забезпеченість безперешкодної участі у виборчому процесі осіб з інвалідністю.

Завдання, спрямовані на досягнення цілі:

забезпечити виконання обов'язків держави щодо реалізації права на свободу мирних зібрань відповідно до міжнародних, у тому числі європейських, стандартів;

забезпечити безперешкодну участь у виборчому процесі осіб з інвалідністю;

створити умови для запровадження електронної демократії;

удосконалити механізми взаємодії інститутів громадянського суспільства та органів державної влади, органів місцевого самоврядування.

Очікувані результати:

забезпечено безпеку учасників мирних зібрань відповідно до міжнародних, у тому числі європейських, стандартів;

унеможливлено безпідставне та непропорційне обмеження права на мирні зібрання;

забезпечено проведення ефективного розслідування випадків незаконного втручання у право на свободу мирних зібрань, зокрема щодо нападів на учасників таких зібрань;

виборчий процес є доступним та інклюзивним.

Основні показники:

кількість адміністративних справ про заборону проводити мирні зібрання або встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань, у яких було прийнято рішення про такі заборони та обмеження;

частка виборчих дільниць, доступних для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;

частка виборчих дільниць, в яких забезпечена інформаційна доступність для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;

частка політичної реклами, адаптована для сприйняття особами з порушенням слуху, субтитрами та/або перекладом на жестову мову;

значення показника «4.7. Свобода зібрань та об'єднань ефективно гарантована» Індексу верховенства права (The Rule of Law Index);

значення показника «3.3. Громадська участь» Індексу верховенства права (The Rule of Law Index);

значення показника «Політичні права» відповідно до рейтингу Freedom in the world.

§ 8. Запобігання та протидія дискримінації

Стратегічна ціль - функціонує ефективна система запобігання та протидії дискримінації в Україні.

Проблеми, на вирішення яких спрямований стратегічний напрям:

недосконалість законодавства України у сфері запобігання та протидії дискримінації;

недостатня узгодженість діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування у сфері запобігання та протидії дискримінації;

недосконалість державної політики щодо запобігання та протидії кримінальним правопорушенням, вчиненим з мотивів нетерпимості;

неефективність наявних правових механізмів запобігання та протидії дискримінації, притягнення до відповідальності за дискримінацію;

неефективність інформаційно-просвітницької роботи для подолання упередженості та нетерпимості в суспільстві.

Завдання, спрямовані на досягнення цілі:

забезпечити комплексність та узгодженість законодавства України у сфері запобігання та протидії дискримінації, враховуючи найкращий міжнародний, у тому числі європейський, досвід, реальні виклики у сфері прав і свобод людини в Україні;

запровадити відповідні та своєчасні позитивні дії на державному, регіональному та місцевому рівнях у сфері запобігання та протидії дискримінації;

забезпечити дотримання і впровадження органами державної влади та органами місцевого самоврядування принципу недискримінації в усіх сферах життя суспільства та культури поваги до різноманітності;

забезпечити ефективну реалізацію механізмів моніторингу та контролю за дотриманням принципу недискримінації в процесі формування державної політики, а також проведення оцінки її реалізації, враховуючи антидискримінаційний та заснований на правах людини підходи;

забезпечити безперешкодний доступ кожного до ефективних засобів правового захисту від дискримінації, зокрема шляхом безпосереднього звернення до суду;

запровадити комплексну систему збору даних про порушення законодавства у сфері запобігання та протидії дискримінації та притягнення до відповідальності винних осіб;

створити та забезпечити ефективне функціонування системи запобігання, протидії, документування, розслідування кримінальних правопорушень, вчинених з мотивів нетерпимості, та притягнення винних осіб до відповідальності;

забезпечити безперешкодний доступ осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення до об'єктів фізичного оточення, транспорту, інформації та зв'язку, а також з урахуванням індивідуальних можливостей, здібностей та інтересів - до освіти, праці, культури, фізичної культури і спорту.

Очікувані результати:

кожен має доступ до дієвих засобів попередження та захисту від дискримінації;

законодавство України у сфері запобігання та протидії дискримінації є узгодженим, ефективним, відповідає міжнародним, у тому числі європейським, стандартам та враховує найкращий світовий досвід і реальні виклики щодо забезпечення прав і свобод людини в Україні;

органи державної влади та органи місцевого самоврядування дотримуються і впроваджують принцип недискримінації та культури поваги до різноманітності;

зменшено кількість випадків стигматизації та дискримінації;

створено та забезпечено ефективне функціонування системи запобігання, протидії та розслідування кримінальних правопорушень, вчинених з мотивів нетерпимості;

функціонує комплексна система збору даних про порушення законодавства у сфері запобігання та протидії дискримінації;

упроваджено відповідні та своєчасні позитивні дії на державному, регіональному та місцевому рівнях у сфері запобігання та протидії дискримінації, забезпечено ефективне та своєчасне реагування держави на нові виклики у зазначеній сфері;

підвищено доступність об'єктів фізичного оточення, товарів, робіт та послуг для осіб з інвалідністю, маломобільних груп населення.

Основні показники:

кількість кримінальних проваджень щодо кримінальних правопорушень, вчинених з мотивів нетерпимості, які розглянуто з постановленням вироку;

частка приміщень центрів надання адміністративних послуг, доступних для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;

частка приміщень центрів надання адміністративних послуг, в яких забезпечена інформаційна доступність для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;

частка осіб, які зазначили, що стикалися із проявами дискримінації;

кількість звернень до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо дискримінації (у розрізі ознак, за якими здійснюється дискримінація);

унормовано механізм притягнення до відповідальності за відмову в розумному пристосуванні об'єктів фізичного оточення, товарів, робіт та послуг для доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;

значення показника «4.1. Відсутність дискримінації» Індексу верховенства права (The Rule of Law Index).

§ 9. Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків

Стратегічна ціль - жінки і чоловіки в Україні мають рівні права та можливості у всіх сферах життєдіяльності.

Проблеми, на вирішення яких спрямований стратегічний напрям:

нерівність економічних можливостей жінок і чоловіків, розподілу сімейних обов'язків;
існування розриву в оплаті праці жінок і чоловіків, у можливостях брати участь у політичному житті;

існування гендерних стереотипів у суспільстві, випадків дискримінації за ознакою статі.

Завдання, спрямовані на досягнення цілі:

забезпечити врахування потреб різних груп жінок і чоловіків під час розроблення проектів нормативно-правових актів, загальнодержавних стратегій розвитку, стратегій розвитку областей, міст, об'єднаних територіальних громад;

забезпечити застосування комплексного гендерного підходу до формування, моніторингу та оцінки державної політики у всіх сферах життя суспільства;

запровадити комплексні заходи щодо подолання дискримінації за ознакою статі, зокрема гендерних стереотипів;

створити умови для розширення економічних можливостей жінок, запровадити комплексні заходи з протидії всім формам професійної сегрегації за ознакою статі, зменшити розрив в оплаті праці жінок і чоловіків, нерівність у розподілі сімейних обов'язків.

Очікувані результати:

забезпечено застосування комплексного гендерного підходу до формування, реалізації, моніторингу та оцінки державної політики у всіх сферах життя суспільства;

зменшено кількість випадків дискримінації за ознакою статі;

жінки та чоловіки мають рівний доступ до участі в політиці та в процесах прийняття рішень на державному та місцевому рівнях;

розширено економічні можливості жінок, зменшено розрив в оплаті праці жінок і чоловіків та нерівність у розподілі сімейних обов'язків;

підвищено обізнаність населення щодо протидії дискримінації за ознакою статі та гендерним стереотипам.

Основні показники:

співвідношення середньої заробітної плати жінок і чоловіків;

рівень зайнятості жінок та чоловіків працездатного віку;

частка жінок серед народних депутатів України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, районних, сільських, селищних, міських, районних у містах рад, державних службовців, які займають посади державної служби категорії «А» (вищий корпус державної служби);

місце України в Global Gender Gap;

місце України в Gender Development Index.

§ 10. Запобігання та протидія насильству за ознакою статі, експлуатації, торгівлі людьми

Стратегічна ціль - функціонує ефективна система запобігання та протидії насильству за ознакою статі, експлуатації, торгівлі людьми; постраждали від насильства за ознакою статі, торгівлі людьми, трудової та інших видів експлуатації мають доступ до ефективних засобів захисту, якісної та комплексної допомоги.

Проблеми, на вирішення яких спрямований стратегічний напрям:

законодавство України з питань запобігання насильству за ознакою статі, торгівлі людьми, трудової та інших видів експлуатації потребує удосконалення і приведення у відповідність із міжнародними стандартами;

поширеність і неефективність розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із насильством за ознакою статі, торгівлею людьми, трудовою та іншими видами експлуатації; недостатньо ефективна взаємодія правоохоронних органів України з відповідними органами інших держав щодо реагування на випадки торгівлі людьми;

недостатньо ефективна система надання допомоги особам, постраждалим від насильства за ознакою статі, торгівлі людьми, трудової та інших видів експлуатації;

низький рівень обізнаності населення щодо торгівлі людьми, трудової та інших видів експлуатації, стосовно можливості отримання захисту і допомоги.

Завдання, спрямовані на досягнення цілі:

привести законодавство України з питань протидії насильству за ознакою статі, торгівлі людьми, трудовій та іншим видам експлуатації у відповідність із міжнародними стандартами;

створити умови для запобігання та протидії всім формам насильства за ознакою статі, зокрема насильству та сексуальним домаганням на робочому місці, сексуальному насильству, пов'язаному зі збройним конфліктом, сексуальній експлуатації, насильству за ознакою статі з боку працівників правоохоронних органів;

удосконалити систему надання допомоги особам, постраждалим від кримінальних правопорушень, пов'язаних із насильством за ознакою статі, торгівлею людьми, примусовою працею, трудовою та іншими видами експлуатації;

посилити спроможність суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії торгівлі людьми;

забезпечити ефективне розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із насильством за ознакою статі, експлуатацією та торгівлею людьми, зокрема вчинених на тимчасово окупованій території України, у районах проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях;

підвищити обізнаність населення щодо ризиків торгівлі людьми та отримання відповідної допомоги.

Очікувані результати:

законодавство України з питань протидії насильству за ознакою статі, торгівлі людьми, трудовій та іншим видам експлуатації відповідає міжнародним стандартам;

функціонує доступна та ефективна система надання допомоги постраждалим від насильства за ознакою статі, торгівлі людьми, трудової та інших видів експлуатації відповідно до міжнародних стандартів;

зменшено кількість випадків насильства за ознакою статі, торгівлі людьми, трудової та інших видів експлуатації.

Основні показники:

кількість осіб, яким встановлено статус особи, що постраждала від торгівлі людьми;

кількість служб підтримки постраждалих осіб, зокрема притулків для постраждалих від насильства за ознакою статі;

кількість кримінальних проваджень щодо насильства за ознакою статі, експлуатації, торгівлі людьми, які розглянуто з постановленням вироку;

рівень обізнаності населення щодо механізмів запобігання та протидії торгівлі людьми;

кількість звернень до державної установи «Урядовий контактний центр» від осіб, які постраждали від торгівлі людьми, насильства за ознакою статі, або перебували під загрозою вчинення такого насильства.

§ 11. Запобігання та протидія домашньому насильству

Стратегічна ціль - функціонує ефективна система запобігання та протидії домашньому насильству; постраждалі від домашнього насильства мають доступ до ефективних засобів захисту, вчасної та комплексної допомоги.

Проблеми, на вирішення яких спрямований стратегічний напрям:

недосконалість законодавства у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, зокрема відсутність комплексу підзаконних нормативно-правових актів, визначених [Законом України](#) «Про запобігання та протидію домашньому насильству», необхідних для ефективної реалізації заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;

неналежний рівень підготовки фахівців у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;

недостатня кількість місць у центрах соціально-психологічної допомоги для постраждалих від домашнього насильства або відсутність таких центрів;

недостатньо ефективна взаємодія органів соціального захисту та охорони здоров'я щодо надання медичних послуг постраждалим від домашнього насильства;

низький рівень обізнаності фахівців соціальної сфери у новостворених об'єднаних територіальних громадах щодо запобігання та протидії домашньому насильству;

низький рівень обізнаності населення щодо механізмів отримання допомоги потерпілими від домашнього насильства;

домашнє насильство має латентний характер, оскільки частина постраждалих не звертається за допомогою через можливий суспільний осуд, звинувачення у провокативній поведінці або загрозу помсти від кривдника.

Завдання, спрямовані на досягнення цілі:

удосконалити законодавство України щодо запобігання та протидії домашньому насильству з урахуванням європейських стандартів;

забезпечити ефективну співпрацю та взаємодію усіх суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері запобігання і протидії домашньому насильству;

забезпечити надання всебічної допомоги постраждалим особам та доступ таких осіб до правосуддя, інших механізмів юридичного захисту, враховуючи вік, стан здоров'я, стать, релігійні переконання, етнічне походження, спеціальні потреби постраждалих осіб; забезпечити функціонування спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб;

забезпечити підготовку фахівців, до компетенції яких належать питання запобігання та протидії домашньому насильству, та впровадити програми для осіб, які вчинили домашнє насильство;

запровадити ефективні механізми роботи з постраждалими дітьми та дітьми-кривдниками у випадках вчинення домашнього насильства;

забезпечити інформування населення про форми, прояви і наслідки домашнього насильства та права, заходи й послуги, якими можуть скористатися постраждалі особи, на державному та місцевому рівнях.

Очікувані результати:

функціонує ефективний механізм запобігання домашньому насильству як на законодавчому, так і на практичному рівнях;

збільшується кількість звернень до уповноважених органів щодо домашнього насильства; жінки, чоловіки та діти розуміють і знають про факти порушення їхніх прав; рівень довіри до органів державної влади зростає;

кожен випадок домашнього насильства має належне реагування з боку усіх суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;

забезпечується належним захистом більша кількість осіб, постраждалих від домашнього насильства; допомога, що надається таким особам, є доступною, вчасною, комплексною та якісною;

між усіма суб'єктами, які здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, забезпечено ефективну співпрацю, що сприяє підвищенню якості надання допомоги постраждалим особам;

підвищено рівень обізнаності населення щодо форм, проявів і наслідків домашнього насильства та прав, заходів і послуг, якими можуть скористатися постраждалі особи, на державному та місцевому рівнях.

Основні показники:

кількість кримінальних проваджень щодо домашнього насильства, які розглянуто з постановленням вироку;

кількість осіб, постраждалих від домашнього насильства, які звернулися за допомогою, та кількість осіб, які отримали таку допомогу;

кількість служб підтримки для постраждалих осіб;

рівень обізнаності населення щодо запобігання та протидії домашньому насильству;

кількість звернень до державної установи «Урядовий контактний центр» від осіб, які постраждали від домашнього насильства або перебували під загрозою вчинення такого насильства.

§ 12. Забезпечення прав корінних народів і національних меншин

Стратегічна ціль - права корінних народів і національних меншин в Україні забезпечуються і захищаються відповідно до міжнародних, у тому числі європейських, стандартів прав людини.

Проблеми, на вирішення яких спрямований стратегічний напрям:

законодавство з питань захисту прав національних меншин потребує удосконалення та приведення у відповідність із міжнародними стандартами;

збереження та розвиток національної ідентичності національних меншин і корінних народів.

Завдання, спрямовані на досягнення цілі:

визначити статус корінних народів України;

привести законодавство України, яке регулює питання національних меншин, у відповідність із міжнародними стандартами ([Декларація про права осіб, що належать до національних або етнічних, релігійних та мовних меншин](#); [Рамкова конвенція Ради Європи про захист національних меншин](#));

забезпечити умови для розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин, міжкультурного діалогу;

забезпечити реалізацію ініціатив із захисту прав і свобод корінних народів на тимчасово окупованих територіях Автономної Республіки Крим та міста Севастополя з використанням міжнародно-правових механізмів та утримання цього питання на міжнародному порядку денному.

Очікувані результати:

законодавство України, яке регулює питання прав корінних народів, національних меншин, відповідає міжнародним, у тому числі європейським, стандартам;

забезпечено умови для рівноправної участі представників корінних народів та національних меншин України в суспільному житті.

Основні показники:

рівень толерантності, ставлення до національних меншин;

кількість звернень до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо випадків дискримінації за ознакою національної чи етнічної приналежності та кількість виявлених порушень у цій сфері.

§ 13. Забезпечення права на працю та соціальний захист

Стратегічна ціль - функціонують ефективні механізми для реалізації та захисту права кожного в Україні на працю, достатній життєвий рівень та належний соціальний захист.

Проблеми, на вирішення яких спрямований стратегічний напрям:

держава не у повному обсязі забезпечує реалізацію прав громадян на працю та соціальний захист;

система соціального захисту в Україні є чутливою до рівня економічного розвитку;

невідповідність законодавства України щодо забезпечення права працівників на страйк для захисту своїх економічних і соціальних інтересів міжнародним стандартам.

Завдання, спрямовані на досягнення цілі:

забезпечити ефективну реалізацію права працівників на безпечні та здорові умови праці;

удосконалити гарантії забезпечення права на оплату праці; забезпечити справедливую оплату праці залежно від її якості, складності, обсягів та рівнів кваліфікації працівників;

удосконалити законодавство України у сфері охорони праці і здоров'я працівників;

посилити гарантії права на працю для осіб з інвалідністю; забезпечити розумне пристосування робочих місць осіб з інвалідністю, їх супровід на робочому місці;

удосконалити законодавство України щодо забезпечення права працівників на страйк для захисту своїх економічних і соціальних інтересів з урахуванням міжнародних стандартів та практики Європейського суду;

забезпечити конституційні гарантії працівників на достатній життєвий рівень для себе та членів своєї сім'ї;

створити умови для ефективного поєднання трудових і сімейних обов'язків, запобігання та протидії дискримінації у сфері праці за ознакою сімейних обов'язків;

забезпечити відповідність системи соціального захисту реальним потребам населення та фінансовим можливостям держави;

створити ефективну систему надання базових соціальних та комплексних послуг безпосередньо за місцем проживання/перебування (у територіальній громаді), зокрема, із забезпечення соціального супроводу та підтриманого проживання вразливих верств населення, впровадити єдину модель організації надання таких послуг.

Очікувані результати:

забезпечено ефективну реалізацію права працівників на безпечні та здорові умови праці;

забезпечено гарантії на справедливу оплату праці залежно від її якості, складності, обсягів та рівнів кваліфікації працівників; на достатній життєвий рівень для себе та членів своєї сім'ї.

Основні показники:

кількість звернень до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо порушення права на працю та соціальний захист та кількість виявлених порушень;

кількість звернень до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо дискримінації у сфері праці та кількість виявлених порушень;

динаміка заборгованості із виплати заробітної плати, соціальних виплат;

частка осіб з інвалідністю, що працевлаштовані центрами зайнятості;

місце України в рейтингу Multidimensional Poverty Index;

значення показника «4.8. Основні трудові права ефективно гарантуються» Індексу верховенства права (The Rule of Law Index).

§ 14. Забезпечення права людини на охорону здоров'я

Стратегічна ціль - кожен в Україні має рівний доступ до якісної медичної допомоги та медичного обслуговування.

Проблеми, на вирішення яких спрямований стратегічний напрям:

нерівний доступ до медичної допомоги;

неефективна система забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення, захисту від біологічних загроз; відсутня цілісна система громадського здоров'я;

відсутня сучасна система реабілітації у сфері охорони здоров'я як забезпечення права особи на досягнення та підтримання оптимального рівня функціонування у середовищі;

недосконалість законодавства про психіатричну допомогу, порушення прав осіб, які страждають на психічні розлади; стигматизація таких осіб;

порушення гідності пацієнтів під час надання медичної допомоги та медичного обслуговування;

високий рівень передчасної смертності;

низька тривалість життя в Україні;

недостатня доступність закладів охорони здоров'я та медичних послуг для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

Завдання, спрямовані на досягнення цілі:

забезпечити гарантований обсяг медичних послуг населенню;

створити ефективну централізовану систему громадського здоров'я, систему біологічної безпеки та забезпечити впровадження біотехнологічних технологій; впровадити посилення системи готовності та реагування на надзвичайні ситуації у сфері громадського здоров'я;

впровадити ефективну систему реабілітації у сфері охорони здоров'я, забезпечити гарантований обсяг медичних та реабілітаційних послуг для населення; зменшити інвалідизацію населення, забезпечити подовження активного здорового способу життя; привести критерії встановлення інвалідності та отримання реабілітаційних послуг і засобів особами з інвалідністю у відповідність із Міжнародною класифікацією функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я;

створити умови для збереження психічного здоров'я населення, впровадження послуг з психічного здоров'я в територіальних громадах; впровадження програм з основ психічного здоров'я дітей в закладах освіти;

забезпечити навчання медичного персоналу стосовно прав людини у сфері охорони здоров'я, зокрема на доступ до якісної медичної допомоги, автономії пацієнтів, права на приватність, повагу до гідності, права на інформування у доступній формі, вільний вибір надавача послуг, вибір варіантів лікування або відмову від лікування, гідну смерть тощо;

підвищити обізнаність населення про право на здоров'я; запровадити ефективні механізми захисту прав пацієнтів;

забезпечити профілактику та своєчасне виявлення неінфекційних хвороб, зменшити рівень смертності від неінфекційних хвороб та травм;

впровадити ефективний контроль та зменшити захворюваність від інфекційних хвороб (у тому числі туберкульозу та ВІЛ), зокрема шляхом імунізації населення, підвищення обізнаності та запровадження сучасних практик інфекційного контролю у закладах охорони здоров'я, впровадження систем контролю за внутрішньо лікарняними інфекціями;

впровадити системи раннього розвитку дітей та забезпечити їх підтримку.

Очікувані результати:

забезпечено гарантований обсяг медичних та реабілітаційних послуг населенню, зменшено інвалідизацію, подовжено активний здоровий спосіб життя населення;

впроваджено систему біологічного захисту населення щодо надзвичайних ситуацій;

зменшено стигматизацію осіб, які страждають на психічні розлади.

Основні показники:

середня тривалість життя в Україні порівняно з іншими державами;

рівень вакцинації населення;

поширеність інфекційних хвороб (туберкульоз, ВІЛ);

використання антибіотиків;

смертність серед дітей до 5 років, материнська смертність; вчасна неонатальна допомога;

зменшення вживання тютюнових виробів;

рівень смертності внаслідок дорожньо-транспортних пригод;

рівень задоволеності пацієнтів;

кількість звернень до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про порушення права на охорону здоров'я;

частка закладів охорони здоров'я, у тому числі аптечних, в яких забезпечена архітектурна доступність для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;

частка закладів охорони здоров'я, у тому числі аптечних, в яких забезпечена інформаційна доступність для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;

частка закладів охорони здоров'я, які мають медичне обладнання, пристосоване для медичного обслуговування осіб з інвалідністю, зокрема тих, що пересуваються на кріслах колісних;

значення показника у рейтингу WHO Global Health Observatory Data;

показник чисельності лікарняних ліжок на 100 тис. населення;

кількість медичного персоналу на 100 тис. населення.

§ 15. Забезпечення екологічних прав

Стратегічна ціль - навколишнє природне середовище є безпечним для життя та здоров'я людини в Україні; існує реальна можливість отримання громадянами компенсації за шкоду, заподіяну їх здоров'ю і майну внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища; інформація про стан навколишнього природного середовища є доступною для населення.

Проблеми, на вирішення яких спрямований стратегічний напрям:

загрозливий для здоров'я людей антропогенний вплив на навколишнє природне середовище;

низький рівень контролю за дотриманням законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

необізнаність населення про екологічні права, механізми їх реалізації та захисту.

Завдання, спрямовані на досягнення цілі:

впровадити основні принципи охорони навколишнього природного середовища, міжнародні норми та стандарти у сфері екологічної безпеки на усіх напрямках державної політики та у сферах діяльності людини;

забезпечити вільний доступ до інформації про стан навколишнього природного середовища та вільне отримання, використання, поширення і зберігання такої інформації;

підвищити рівень поінформованості населення про екологічні права, механізми їх реалізації та захисту;

удосконалити правові процедури оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки, зокрема в частині забезпечення інформування громадськості та її участі в процесі прийняття рішень;

створити загальнодержавну екологічну автоматизовану інформаційно-аналітичну систему забезпечення доступу до екологічної інформації;

удосконалити відповідальність за порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища; створити ефективний механізм відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок порушення вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

Очікувані результати:

впроваджено основні принципи охорони навколишнього природного середовища, імplementовано міжнародні норми та стандарти у сфері екологічної безпеки на усіх напрямках державної політики та у сферах діяльності людини;

функціонує механізм обов'язкового здійснення стратегічної екологічної оцінки та врахування її результатів під час підготовки документів державного планування, з метою належного аналізу їх впливу на довкілля, у тому числі на здоров'я населення;

наявний ефективний механізм відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

Основні показники:

рівень обізнаності населення щодо екологічних прав, механізмів їх реалізації та захисту;

кількість звернень громадян до уповноважених органів державної влади, органів місцевого самоврядування, суду, а також до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо порушення екологічних прав.

§ 16. Забезпечення дотримання прав людини в процесі ведення господарської діяльності

Стратегічна ціль - суб'єкти господарювання під час ведення господарської діяльності застосовують підхід, заснований на правах людини; потерпілі від порушень з боку суб'єктів господарювання мають доступ до ефективних засобів правового захисту.

Проблема, на вирішення якої спрямований стратегічний напрям:

наявність випадків порушення прав людини з боку суб'єктів господарювання (зокрема, у сфері трудових відносин, захисту персональних даних, захисту прав споживачів, захисту навколишнього природного середовища тощо).

Завдання, спрямовані на досягнення цілі:

імplementувати положення Керівних принципів ООН з питань бізнесу та прав людини, Рекомендації Rec (2016)3 Комітету Міністрів Ради Європи;

посилити спроможність органів державної влади і органів місцевого самоврядування щодо впровадження в Україні Керівних принципів ООН з питань бізнесу та прав людини, Рекомендації Rec (2016)3 Комітету Міністрів Ради Європи;

підвищити обізнаність суб'єктів господарювання та їх об'єднань, професійних спілок, інших інститутів громадянського суспільства щодо Керівних принципів ООН з питань бізнесу та прав людини;

сприяти оновленню суб'єктами господарювання їх політик (зокрема, у сфері трудових відносин, захисту навколишнього природного середовища, корпоративної соціальної відповідальності, захисту персональних даних, захисту прав споживачів, запобігання корупції, протидії торгівлі людьми тощо) для забезпечення відповідності Керівним принципам ООН з питань бізнесу і прав людини та іншим міжнародним документам у сфері прав людини;

забезпечити громадянам доступ до судових, позасудових засобів захисту прав людини від порушень, що виникають під час ведення господарської діяльності.

Очікувані результати:

забезпечено відповідність законодавства України і державної політики стандартам забезпечення прав людини, їх захисту в разі порушення суб'єктами господарювання;

суб'єктами господарювання впроваджено політики щодо дотримання прав людини;

забезпечено доступ до судових, позасудових засобів захисту прав людини від порушень, що виникають під час ведення господарської діяльності.

Основні показники:

частка суб'єктів господарювання, які оновили політики з урахуванням стандартів дотримання прав людини під час ведення господарської діяльності;

кількість скарг до уповноважених органів державної влади щодо порушень прав людини суб'єктами господарювання;

рівень обізнаності суб'єктів господарювання та їх об'єднань, професійних спілок, інших інститутів громадянського суспільства щодо Керівних принципів ООН з питань бізнесу та прав людини;

частка роботодавців, які зареєстровані у Фонді соціального захисту осіб з інвалідністю;

частка роботодавців, які забезпечили виконання нормативу робочих місць з працевлаштування осіб з інвалідністю, передбаченого [статтею 19](#) Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»;

частка роботодавців, які сплатили адміністративно-господарські санкції за незабезпечення виконання нормативу робочих місць з працевлаштування осіб з інвалідністю, передбаченого [статтею 19](#) Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»;

частка автобусів, що використовуються на маршрутах громадського транспорту, пристосованих для перевезення осіб з інвалідністю, насамперед тих, які користуються кріслами колісними.

§ 17. Забезпечення права на освіту

Стратегічна ціль - кожен має рівний доступ до якісної освіти, що здобувається в умовах безпечного освітнього середовища та зміст якої включає, серед іншого, формування в учасників освітнього процесу поваги до прав людини, її гідності, засад демократії, ненасильницької культури та культури доброчесності.

Проблеми, на вирішення яких спрямований стратегічний напрям:

нерівний доступ до освіти різних груп населення, зокрема осіб з особливими освітніми потребами;

система освіти та її зміст залишаються орієнтованими лише на формування у здобувачів освіти знань, умінь, навичок для їх реалізації на ринку праці, який змінюється, але недостатньо спрямовані на виховання відповідальних громадян, котрі поважають правові норми та стандарти прав людини.

Завдання, спрямовані на досягнення цілі:

удосконалити з урахуванням міжнародних норм та стандартів законодавство для забезпечення рівного доступу до освіти;

забезпечити імплементацію принципів ненасильницької поведінки та недискримінації в освітній процес у закладах освіти, дитячих закладах оздоровлення та відпочинку, формування у всіх учасників процесу цінностей та навичок толерантної поведінки, спілкування та взаємодії, удосконалення діяльності шкільної психологічної служби;

забезпечити формування цінностей та світогляду здобувачів освіти як невід'ємних складових компетентнісного підходу;

забезпечити функціонування безпечного освітнього середовища у закладах освіти, зокрема ефективних механізмів запобігання та протидії булінгу (цькуванню) учасників освітнього процесу;

запровадити систему освітніх послуг та відповідного інклюзивного освітнього середовища у закладах освіти для можливості реалізації особами з особливими освітніми потребами права на якісну та доступну освіту;

забезпечити відповідність діяльності закладів освіти принципам поваги до прав людини та її гідності;

забезпечити доступність інформації, матеріалів, інформаційних ресурсів, зокрема в Інтернеті, в галузі освіти й професійної підготовки для всіх здобувачів освіти; удосконалити перелік статистичних, аналітичних даних і показників у сфері освіти та забезпечити вільний доступ до таких даних.

Очікувані результати:

освітнє середовище є безпечним й інклюзивним, таким, що ґрунтується на повазі до прав людини та її гідності;

питання прав людини імплементовано у передбачені законом інструменти забезпечення якості освіти (ліцензування, акредитація освітніх програм закладів освіти, інституційна акредитація, інституційний аудит закладів загальної середньої освіти, атестація та сертифікація вчителів тощо);

освітні послуги є якісними та доступними.

Основні показники:

частка дітей, що здобувають дошкільну освіту;

частка дітей, що здобувають повну загальну середню освіту;

частка закладів освіти, в яких забезпечена архітектурна доступність для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;

частка закладів освіти, в яких забезпечена інформаційна доступність для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;

частка осіб (дітей) з інвалідністю, що навчаються у закладах освіти;

частка дітей з інвалідністю, зокрема з порушенням зору, забезпечених підручниками та іншими дидактичними матеріалами для навчання;

кількість звернень до освітнього омбудсмена щодо захисту права на освіту та кількість виявлених порушень.

§ 18. Забезпечення прав дитини

Стратегічна ціль - права дітей в Україні забезпечуються та захищаються відповідно до загальновизнаних міжнародних, у тому числі європейських, стандартів; враховуються найкращі інтереси та думки дитини під час прийняття рішень, які її стосуються.

Проблеми, на вирішення яких спрямований стратегічний напрям:

недостатня ефективність системи запобігання та протидії порушенням прав дітей, зокрема насильству щодо дітей;

неналежне врахування найкращих інтересів та думки дитини (відповідно до її віку та рівня розвитку) під час прийняття рішень, які її стосуються;

недостатня доступність публічних, соціальних, медичних, освітніх послуг для дітей та сімей з дітьми;

існування ризиків безпеки дитини у цифровому середовищі;

низький рівень обізнаності дітей щодо своїх прав, можливості отримання допомоги та захисту;

питання забезпечення і захисту прав дітей, зокрема дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, не є пріоритетом у роботі новостворених територіальних громад.

Завдання, спрямовані на досягнення цілі:

удосконалити законодавство у сфері охорони дитинства з метою запровадження ефективних механізмів забезпечення та захисту прав дитини;

посилити спроможність органів місцевого самоврядування щодо забезпечення та захисту прав дитини, підтримки сімей з дітьми;

запровадити доступні медичні, освітні, соціальні, юридичні послуги, що базуються на забезпеченні найкращих інтересів дитини;

створити умови для виховання кожної дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, в сім'ї або умовах, максимально наближених до сімейних;

запровадити ефективну систему правосуддя за участю неповнолітніх з урахуванням міжнародних, у тому числі європейських, стандартів;

створити умови для недопущення безпосередньої участі дітей у збройних конфліктах, розробити механізм надання пільг та соціальних гарантій дітям, які постраждали внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів;

привести законодавство України стосовно запобігання та протидії насильству щодо дітей у відповідність із міжнародними стандартами;

удосконалити механізми забезпечення безпеки дитини у цифровому середовищі;

забезпечити інформування населення, зокрема батьків і дітей, про заходи та послуги, якими вони можуть скористатися для захисту прав і найкращих інтересів дитини.

Очікувані результати:

функціонує ефективна система забезпечення та захисту прав дитини;

удосконалено законодавство України у сфері охорони дитинства відповідно до вимог [Конвенції ООН про права дитини](#), міжнародних стандартів забезпечення та захисту прав дитини, зокрема щодо захисту дітей від усіх форм насильства;

підвищено обізнаність населення про права дитини, механізми їх реалізації та захисту;

послуги для дітей та сімей з дітьми є доступними і відповідають їх потребам;

запроваджено ефективну систему правосуддя, дружнього до дітей, з урахуванням міжнародних, у тому числі європейських, стандартів.

Основні показники:

кількість територіальних громад, у яких створено та функціонують служби у справах дітей;

відсоток дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, які виховуються в сім'ї;

рівень доступності медичних, освітніх, соціальних, юридичних послуг для дітей у територіальній громаді;

кількість кримінальних проваджень щодо насильства над дітьми, які розглянуто з постановленням вироку;

кількість дітей, які звернулися за безоплатною правовою допомогою, та кількість дітей, які отримали таку допомогу;

кількість звернень до державної установи «Урядовий контактний центр» від дітей, зокрема дітей, які постраждали від різних форм насильства або перебували під загрозою вчинення насильства.

§ 19. Забезпечення прав іноземців та осіб без громадянства, які на законних підставах перебувають в Україні, а також біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту

Стратегічна ціль - іноземцям та особам без громадянства, які на законних підставах перебувають в Україні, а також біженцям та особам, які потребують додаткового або тимчасового захисту, забезпечені основні права і свободи людини відповідно до міжнародних зобов'язань України.

Проблеми, на вирішення яких спрямований стратегічний напрям:

перешкоди у реалізації права на працю, охорону здоров'я іноземців та осіб без громадянства;

необхідність вдосконалення процедур примусового видворення та примусового повернення відповідно до міжнародних стандартів прав людини;

порушення прав осіб у пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні, а також у пунктах тимчасового розміщення біженців.

Завдання, спрямовані на досягнення цілі:

забезпечити відповідність законодавства України про правовий статус іноземців та осіб без громадянства, про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту, що перебувають під юрисдикцією України, міжнародним договорам у сфері прав людини;

забезпечити можливість реалізації особами, яких визнано в Україні біженцями або особами, які потребують додаткового захисту, шукачами захисту в Україні, а також особами, які подали заяву про визнання особою без громадянства, права на працю, охорону здоров'я та соціальний захист;

забезпечити доступ до механізму визнання особою без громадянства незалежно від факту перебування особи в Україні на законних підставах;

забезпечити додержання принципу заборони вислання іноземців та осіб без громадянства до держави, де вони можуть піддаватись катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню;

забезпечити доступ до ефективного правового захисту іноземців та осіб без громадянства, зокрема біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту, що перебувають під юрисдикцією України.

Очікувані результати:

забезпечено реалізацію прав осіб, яких визнано в Україні біженцями або особами, які потребують додаткового захисту, шукачів захисту в Україні, а також осіб, які подали заяву про визнання особою без громадянства, на працю, охорону здоров'я, освіту;

функціонує механізм визнання особою без громадянства та забезпечено доступ до такого механізму незалежно від факту перебування особи в Україні на законних підставах;

забезпечено доступ до правосуддя іноземців та осіб без громадянства, зокрема біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту, що перебувають під юрисдикцією України.

Основні показники:

кількість осіб, які звернулися із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, та кількість прийнятих рішень про визнання біженцем, особою, яка потребує додаткового захисту;

кількість виявлених дітей, розлучених із сім'єю, які подали заяву про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту;

кількість прийнятих рішень про відмову у наданні захисту в Україні;

кількість іноземців та осіб без громадянства, зокрема біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту, що перебувають під юрисдикцією України, які звернулися за безоплатною правовою допомогою, та кількість осіб цих категорій, які отримали таку допомогу.

§ 20. Забезпечення прав ветеранів війни, зокрема осіб, які брали або беруть участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях

Стратегічна ціль - ветерани війни та члени їх сімей мають доступ до якісної та комплексної допомоги, засобів правового захисту.

Проблеми, на вирішення яких спрямований стратегічний напрям:

несистемність нормативно-правового регулювання соціального захисту ветеранів війни;

не забезпечено належного рівня психологічної, медичної допомоги та матеріально-технічного забезпечення ветеранів війни;

державна політика щодо прав ветеранів війни недостатньо забезпечує врахування їх реальних потреб.

Завдання, спрямовані на досягнення цілі:

запровадити комплексну систему соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей;

забезпечити комплексні заходи з медичної, психологічної та соціальної реабілітації ветеранів війни;

запровадити систему професійного навчання, професійного розвитку та працевлаштування ветеранів війни, насамперед осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, брали або беруть участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях.

Очікувані результати:

ветерани війни та члени їх сімей мають доступ до комплексної допомоги та підтримки, яка забезпечує їх основні потреби;

забезпечено реальний доступ ветеранів війни, зокрема осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, брали або беруть участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, та членів їх сімей до послуг соціальної, медичної та психологічної реабілітації з метою повернення до повноцінного життя.

Основні показники:

кількість ветеранів війни, які звернулися та отримали психологічну допомогу;

кількість ветеранів війни, які пройшли професійне навчання (підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації), отримали ваучер на навчання, скористалися послугами з професійної орієнтації;

кількість працевлаштованих ветеранів війни, зокрема таких, які заснували власний бізнес;

кількість ветеранів війни з числа осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, брали або беруть участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, і отримали технічні та інші засоби реабілітації, зокрема вироби підвищеної функціональності за новітніми технологіями та технологіями виготовлення, що відсутні в Україні, та/або спеціальні вироби для занять спортом.

§ 21. Забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб

Стратегічна ціль - створено умови для рівноправної, з урахуванням гендерного та вікового аспекту, реалізації, захисту, відновлення прав внутрішньо переміщених осіб та їх інтеграції.

Проблеми, на вирішення яких спрямований стратегічний напрям:

відсутність довгострокових рішень для реалізації прав та законних інтересів внутрішньо переміщених осіб;

невирішені житлові потреби та питання працевлаштування внутрішньо переміщених осіб;

ускладнений доступ до публічних послуг;

перешкоди у реалізації права на соціальний захист.

Завдання, спрямовані на досягнення цілі:

розробити та впровадити комплексні довгострокові рішення з урахуванням гендерного, вікового аспектів та можливості приймаючих територіальних громад для задоволення потреб внутрішньо переміщених осіб (житлові потреби, працевлаштування тощо);

забезпечити здійснення соціальних та пенсійних виплат на підконтрольній Україні території;

забезпечити можливість повноцінної участі внутрішньо переміщених осіб у вирішенні питань місцевого значення приймаючих територіальних громад;

підвищити обізнаність внутрішньо переміщених осіб щодо ситуації, безпеки та інших умов у місцях їх попереднього проживання для прийняття рішення стосовно повернення до залишеного місця проживання.

Очікувані результати:

загальнодержавна політика інтеграції внутрішньо переміщених осіб відповідає Керівним принципам ООН щодо переміщення осіб усередині країни, стандартам Ради Європи, які стосуються прав, свобод і законних інтересів внутрішньо переміщених осіб, також основоположним документам у сфері захисту прав людини;

забезпечено доступ внутрішньо переміщених осіб до адміністративних, соціальних, освітніх та інших послуг.

Основні показники:

кількість звернень внутрішньо переміщених осіб до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з питань, пов'язаних з реалізацією їхніх прав на підконтрольній Україні території;

відсоток внутрішньо переміщених осіб, які отримали (придбали) житло за державними цільовими програмами;

відсоток внутрішньо переміщених осіб, які працевлаштовані та/або пройшли перекваліфікацію, від кількості внутрішньо переміщених осіб, зареєстрованих у державній службі зайнятості;

кількість внутрішньо переміщених осіб, які звернулися за безоплатною вторинною правовою допомогою, та кількість осіб, яким надано таку допомогу;

кількість публічних послуг, які можуть отримати онлайн внутрішньо переміщені особи.

§ 22. Забезпечення та захист прав осіб, які проживають на тимчасово окупованій території України

Стратегічна ціль - особи, які проживають на тимчасово окупованій території України, можуть повноцінно реалізувати свої права на підконтрольній Україні території; забезпечено дотримання державою-окупантом зобов'язань згідно з міжнародним правом на тимчасово окупованій території України.

Проблеми, на вирішення яких спрямований стратегічний напрям:

нерівність доступу до публічних, соціальних, медичних, освітніх послуг осіб, які проживають на тимчасово окупованій території України;

обмеження свободи пересування осіб, які проживають на тимчасово окупованій території України;

порушення економічних прав осіб, які проживають на тимчасово окупованій території України;

масові та системні порушення державою-окупантом прав людини та основоположних свобод осіб, які проживають на тимчасово окупованій території України.

Завдання, спрямовані на досягнення цілі:

створити можливості для повноцінної реалізації особами, які проживають на тимчасово окупованій території України, своїх прав на підконтрольній Україні території;

створити умови, за яких особи, які проживають на тимчасово окупованій території України, мають доступ до медичних послуг та лікарських засобів;

створити умови, за яких особи, які проживають на тимчасово окупованій території України, мають можливість реалізувати свої освітні потреби через мережу закладів освіти України, в тому числі дистанційно;

забезпечити особам, які проживають на тимчасово окупованій території України, та особам, які переселилися на підконтрольну Україні територію, проведення пенсійних виплат на підконтрольній Україні території;

забезпечити особам, які проживають на тимчасово окупованій території України, проведення соціальних виплат на підконтрольній Україні території із застосуванням процедури верифікації;

забезпечити видачу документів, що посвідчують особу та підтверджують громадянство осіб, які проживають на тимчасово окупованій території України, в установленому законодавством порядку за місцем звернення;

розробити та впровадити єдиний позасудовий механізм підтвердження та державної реєстрації актів цивільного стану громадян, які проживають на тимчасово окупованій території України;

створити належні умови для отримання адміністративних послуг особами, які проживають на тимчасово окупованій території України;

забезпечити доступ до правосуддя осіб, які проживають на тимчасово окупованій території України;

забезпечити відновлення та захист, зокрема шляхом міжнародно-правових механізмів та з урахуванням фінансових можливостей держави, прав власності громадян України, які було порушено державою-окупантом на тимчасово окупованій території України;

забезпечити належне інформування осіб, які проживають на тимчасово окупованій території України, стосовно їх прав та можливостей, які можуть бути реалізовані на підконтрольній Україні території;

у співпраці з міжнародними партнерами, зокрема у рамках міжнародних організацій, продовжити примушення держави-окупанта до виконання зобов'язань згідно з міжнародним правом на тимчасово окупованій території України.

Очікувані результати:

особи, які проживають на тимчасово окупованій території України, можуть реалізувати права та свободи, отримати доступ до базових послуг (медичних, соціальних, освітніх, юридичних) на підконтрольній Україні території;

на тимчасово окупованій території України припинено порушення державою-окупантом прав людини та основоположних свобод.

Основні показники:

кількість звернень осіб, які проживають на тимчасово окупованій території України, до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з питань, пов'язаних з реалізацією їхніх прав на підконтрольній Україні території;

кількість осіб, які проживають на тимчасово окупованій території України та звернулися за безоплатною вторинною правовою допомогою, та кількість осіб, яким надано таку допомогу;

рівень обізнаності осіб, які проживають на тимчасово окупованій території України, стосовно їх прав, механізмів реалізації та захисту цих прав;

кількість публічних послуг, що можуть отримати онлайн особи, які проживають на тимчасово окупованій території України.

§ 23. Забезпечення та захист прав осіб, які проживають в населених пунктах у безпосередній близькості до лінії розмежування

Стратегічна ціль - створити умови для безпечної реалізації прав та основоположних свобод осіб, які проживають в населених пунктах у безпосередній близькості до лінії розмежування, а також усунути порушення їх прав.

Проблеми, на вирішення яких спрямований стратегічний напрям:

вразливе становище осіб, які проживають в населених пунктах у безпосередній близькості до лінії розмежування;

загрози для безпеки осіб, які проживають в населених пунктах у безпосередній близькості до лінії розмежування;

ускладнений доступ осіб, які проживають в населених пунктах у безпосередній близькості до лінії розмежування, до медичних, соціальних, адміністративних та інших послуг, питної води, продуктів харчування, лікарських засобів.

Завдання, спрямовані на досягнення цілі:

створити умови та забезпечити можливості для добровільного переселення осіб, які проживають в населених пунктах у безпосередній близькості до лінії розмежування, до інших населених пунктів України з урахуванням гендерного, вікового аспектів, а також складу сім'ї;

створити умови, за яких особи, які проживають в населених пунктах у безпосередній близькості до лінії розмежування, мають доступ до медичних послуг та лікарських засобів;

забезпечити особам, які проживають в населених пунктах у безпосередній близькості до лінії розмежування, доступ до адміністративних, соціальних послуг;

забезпечити можливість компенсації за використання військовослужбовцями майна осіб, які проживають в населених пунктах у безпосередній близькості до лінії розмежування.

Очікувані результати:

особи, які проживають в населених пунктах у безпосередній близькості до лінії розмежування, мають доступ до необхідних медичних, соціальних, адміністративних, юридичних послуг, лікарських засобів, продуктів харчування та інших послуг для задоволення життєво необхідних потреб.

Основні показники:

кількість звернень осіб, які проживають в населених пунктах у безпосередній близькості до лінії розмежування, до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з питань, пов'язаних з реалізацією їхніх прав;

кількість осіб, які проживають в населених пунктах у безпосередній близькості до лінії розмежування, які звернулися за безоплатною вторинною правовою допомогою, та кількість осіб, яким надано таку правову допомогу;

кількість публічних послуг, що можуть отримати онлайн особи, які проживають в населених пунктах у безпосередній близькості до лінії розмежування;

кількість установ та закладів, що надають соціальні послуги в населених пунктах у безпосередній близькості до лінії розмежування.

§ 24. Звільнення осіб, які були позбавлені свободи внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, тимчасової окупації частини території України, та відновлення прав таких осіб

Стратегічна ціль - функціонує ефективний механізм звільнення, правового захисту та реабілітації осіб, які були позбавлені свободи внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, захоплені та (або) утримуються на тимчасово окупованій території України або державою-агресором.

Проблеми, на вирішення яких спрямований стратегічний напрям:

відсутня ефективна система заходів щодо визволення осіб, які були позбавлені свободи внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, захоплені та (або) утримуються на тимчасово окупованій території України або державою-агресором;

особи, які були позбавлені свободи внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, захоплені та (або) утримуються на тимчасово окупованій території України або державою-агресором, потребують належного доступу до медичної, психологічної реабілітації, соціального та правового захисту.

Завдання, спрямовані на досягнення цілі:

законодавчо врегулювати правовий статус та питання соціального захисту осіб, позбавлених свободи незаконними збройними формуваннями, окупаційною адміністрацією та/або органами влади Російської Федерації на тимчасово окупованій території України;

створити дієву систему соціальної, зокрема психологічної, реабілітації звільнених осіб та членів їх сімей;

забезпечити право звільнених осіб на першочергове одержання медичної допомоги;

забезпечити можливість отримання особами, які були позбавлені свободи внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, захоплені та (або) утримуються на тимчасово окупованій території України або державою-агресором, та членами їх сімей правової допомоги.

Очікувані результати:

створено ефективну систему звільнення, соціального та правового захисту осіб, які були позбавлені свободи внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, захоплені та утримуються на тимчасово окупованій території України.

Основні показники:

відсоток звільнених осіб, які були позбавлені свободи внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, захоплені та утримуються на тимчасово окупованій території України або державою-агресором;

кількість осіб, які були позбавлені особистої свободи внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, тимчасової окупації частини території України, які звернулися після звільнення за правовою допомогою, та кількість осіб, яким надано таку допомогу;

відсоток осіб, які були позбавлені особистої свободи внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, тимчасової окупації частини території України, які отримали медичну допомогу після звільнення;

відсоток осіб, які були позбавлені особистої свободи внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, тимчасової окупації частини території України, які отримали фінансову допомогу;

співвідношення кількості кримінальних проваджень, пов'язаних із викраденням громадян України, захопленням осіб, які були позбавлені особистої свободи внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, тимчасової окупації частини території України, незаконним переслідуванням та позбавленням волі з політичних мотивів на тимчасово окупованій території України, до кількості проваджень, за якими повідомлено про підозру та які направлено до суду з обвинувальним актом.

§ 25. Забезпечення прав осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, та членів їх сімей

Стратегічна ціль - функціонує ефективний механізм пошуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, надання таким особам та членам їх сімей комплексної допомоги.

Проблеми, на вирішення яких спрямований стратегічний напрям:

невідкладного вирішення потребує питання захисту прав осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, та членів їх сімей;

недостатньо ефективна реалізація законодавства, що визначає правовий статус осіб, зниклих безвісти, та забезпечує правове регулювання відносин, пов'язаних із встановленням та обліком, розшуком і соціальним захистом таких осіб та членів їх сімей.

Завдання, спрямовані на досягнення цілі:

запровадити систему координації стосовно встановлення місця перебування осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, або місць їхнього поховання у випадку встановленого факту смерті;

гарантувати право кожної особи знати про долю своїх родичів, які зникли безвісти;

забезпечити права осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, та членів їх сімей, зокрема сімей військовослужбовців (резервістів), що зникли безвісти під час участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, на соціальний захист, психологічну та правову допомогу у порядку, визначеному законодавством;

врегулювати питання, пов'язані із набуттям правового статусу особами, зниклими безвісти на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим і міста Севастополя.

Очікувані результати:

функціонує дієва система встановлення місць перебування осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, або місць їх поховання у випадку встановленого факту смерті;

забезпечено права членів сім'ї особи, зниклої безвісти за особливих обставин, на соціальний захист, психологічну та правову допомогу.

Основні показники:

частка осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, місце перебування яких встановлено або встановлено місце їхнього поховання у випадку встановленого факту смерті, стосовно загальної кількості зниклих безвісти за особливих обставин;

кількість членів сімей осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, які звернулися за соціальним захистом, стосовно кількості членів сімей, які отримали зазначену допомогу.

§ 26. Подолання негативних наслідків збройного конфлікту, спричиненого збройною агресією Російської Федерації

Стратегічна ціль - створення умов для забезпечення прав цивільних осіб, постраждалих від збройного конфлікту, на соціальний і правовий захист та відшкодування завданої шкоди; запровадження дієвої політики подолання негативних наслідків збройного конфлікту.

Проблема, на вирішення якої спрямований стратегічний напрям:

відсутні комплексні заходи щодо засобів соціального, правового захисту та відшкодування шкоди цивільним жертвам збройного конфлікту.

Завдання, спрямовані на досягнення цілі:

розробити відповідно до міжнародних стандартів комплексну політику щодо соціального, правового захисту осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України;

створити ефективний механізм доступу до правосуддя осіб, постраждалих внаслідок збройного конфлікту;

створити з урахуванням фінансових можливостей держави ефективний механізм відшкодування шкоди життю та здоров'ю, завданої збройним конфліктом;

створити з урахуванням фінансових можливостей держави ефективний механізм виплати компенсацій за майно, що було пошкоджене або зруйноване внаслідок збройного конфлікту;

запровадити національну модель перехідного правосуддя;

здійснювати систематичне документування фактів, які стосуються обставин виникнення, ходу та наслідків збройного конфлікту, зокрема фактів порушень прав та основоположних свобод;

забезпечити ефективне розслідування кримінальних правопорушень, вчинених на тимчасово окупованій території України, та притягнення до кримінальної відповідальності винних осіб.

Очікувані результати:

особи, що постраждали внаслідок збройного конфлікту, мають ефективний доступ до правосуддя, засобів правового та соціального захисту;

функціонує ефективний механізм відшкодування завданої збройним конфліктом шкоди життю та здоров'ю, а також виплати компенсацій за майно, що було пошкоджене або зруйноване внаслідок збройного конфлікту;

здійснюється моніторинг та документування фактів порушень прав людини на тимчасово окупованій території України.

Основні показники:

кількість задокументованих фактів, які стосуються обставин виникнення, ходу та наслідків збройного конфлікту, зокрема фактів порушень прав та основоположних свобод людини;

кількість осіб, які скористалися механізмом відшкодування завданої збройним конфліктом шкоди життю та здоров'ю;

кількість осіб, які скористалися механізмом виплати компенсацій за майно, що було пошкоджене або зруйноване внаслідок збройного конфлікту;

кількість осіб, яким було надано психологічну, соціальну допомогу, послуги із реабілітації;

кількість дітей, які отримали статус дитини, постраждалої внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, соціальну допомогу, пройшли медичну реабілітацію, санаторно-курортне оздоровлення;

кількість направлених до суду з обвинувальним актом кримінальних проваджень, пов'язаних із правопорушеннями, які вчинені на тимчасово окупованій території України.

§ 27. Підвищення рівня обізнаності у сфері прав людини

Стратегічна ціль - забезпечено високий рівень обізнаності населення щодо прав людини, механізмів їх реалізації та захисту; у суспільстві сформовано культуру поваги до прав і свобод людини.

Проблеми, на вирішення яких спрямований стратегічний напрям:

низький рівень правової культури та обізнаності людей в Україні, зокрема вразливих категорій населення, про свої права та механізми їх реалізації і захисту;

недостатній рівень обізнаності посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо прав людини;

відсутній ефективний механізм набуття знань про права людини, навичок та мотивації захисту прав, який відповідає міжнародним, у тому числі європейським, стандартам.

Завдання, спрямовані на досягнення цілі:

імплементувати положення Всесвітньої програми освіти у сфері прав людини, Хартії Ради Європи з освіти для демократичного громадянства і освіти в галузі прав людини, [Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи державам - членам про роль Європейської конвенції з прав людини в університетській освіті та професійній підготовці](#);

передбачити у змісті освіти всіх рівнів досягнення компетентностей щодо усвідомлення гідності людини та зміцнення поваги до прав людини і основоположних свобод без будь-якої дискримінації;

включити до стандартів освіти різних рівнів та професійних стандартів педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, теми (компетентності) з прав людини, механізмів їх реалізації та захисту, а також теми з міжнародних, у тому числі європейських, стандартів у сфері прав людини;

забезпечити належний рівень знань осіб, які працюють за певною професією, посадою, пов'язаною з правотворенням та правозастосуванням, стосовно міжнародних, у тому числі європейських, стандартів у сфері прав людини, засад демократії, верховенства права;

запровадити регулярне та системне проведення інформаційно-просвітницької роботи та підтримку громадських об'єднань у здійсненні такої роботи для поширення знань про права і свободи людини, механізми їх захисту, зокрема з використанням альтернативних засобів комунікації та спрощеної мови.

Очікувані результати:

підвищено рівень обізнаності населення щодо прав людини, механізмів їх реалізації та захисту;

забезпечено можливість кожного отримувати якісну освіту у сфері прав людини протягом життя;

підвищено обізнаність щодо прав людини та культури поваги до прав людини осіб, уповноважених на виконання функцій держави, місцевого самоврядування;

посилено активність людей в Україні щодо відстоювання власних прав.

Основні показники:

відсоток населення, яке охоплено освітніми програмами щодо прав людини (у вигляді курсів, у складі освітніх програм закладів освіти усіх рівнів тощо);

кількість державних службовців і працівників органів місцевого самоврядування, які пройшли спеціальні навчальні програми щодо прав людини;

рівень обізнаності посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування, працівників закладів освіти щодо міжнародних, у тому числі європейських, стандартів прав людини;

відсоток чоловіків і жінок, які вказують на навчальні програми як джерело отримання інформації про права людини;

відсоток чоловіків і жінок, які відстоюють свої права в разі їх порушення.

5. Виконання та оцінка прогресу реалізації Стратегії

Реалізація Стратегії забезпечується спільними діями органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини за підтримки ООН, Ради Європи, Організації з безпеки і співробітництва в Європі, Європейського Союзу та інших міжнародних організацій.

Для здійснення оцінки прогресу реалізації Стратегії Кабінетом Міністрів України утворюється міжвідомча робоча група з проведення оцінки прогресу реалізації Національної стратегії у сфері прав людини (далі - міжвідомча робоча група), до складу якої входять представники центральних та місцевих органів виконавчої влади, а також за згодою представники інших державних органів, установ та організацій, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, народні депутати України, представники громадських об'єднань, наукових установ та міжнародних організацій в Україні.

Міжвідомча робоча група здійснює аналіз стану справ та причин виникнення проблем у сфері прав людини, проводить оцінку прогресу реалізації Стратегії, готує пропозиції та

рекомендації щодо вжиття невідкладних заходів для забезпечення ефективної реалізації Стратегії.

У разі потреби міжвідомча робоча група може визначати методологію проведення оцінки прогресу реалізації Стратегії та перелік додаткових показників, за якими здійснюватиметься така оцінка.

Під час проведення оцінки прогресу реалізації Стратегії можуть братися до уваги адміністративні дані, статистична інформація, результати соціологічних досліджень, опитувань громадської думки, моніторингу дотримання прав і свобод людини, що здійснюється органами державної влади, органами місцевого самоврядування, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, інститутами громадянського суспільства, міжнародними організаціями.

Міжвідомча робоча група щороку не пізніше 20 березня готує та оприлюднює аналітичний звіт про стан виконання Стратегії за попередній рік, який містить узагальнену оцінку прогресу реалізації Стратегії в цілому та за кожним стратегічним напрямом; інформацію щодо виконання плану дій з реалізації Стратегії за попередній рік; рекомендації щодо вдосконалення механізму реалізації Стратегії, а також пропозиції щодо вжиття органами державної влади, органами місцевого самоврядування, установами та організаціями невідкладних заходів з метою забезпечення ефективної реалізації Стратегії та розв'язання основних проблем у сфері прав людини.

**Керівник Офісу
Президента України**

А.ЄРМАК

Публікації документа

- Урядовий кур'єр від 26.03.2021 — № 58